

Фонарюк О.В.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри алгебри та геометрії,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

КЕЙС-МЕТОД У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

У статті висвітлено основні концептуальні засади використання кейс-методу під час формування професійних компетентностей майбутніх педагогів-математиків.

Ключові слова: кейс-метод, кейс, методика навчання математики, майбутні учителі математики.

Постановка проблеми. Реформування системи освіти відображається на зміні професійної ролі викладачів і вчителів у сучасній школі. Відбувається переорієнтація з ролі носія об'єктивних знань на роль модератора навчального процесу, в якому основним завданням виступає формування здатності тих, хто навчається до вмотивованого навчання впродовж життя, рефлексії власних здібностей і умінь, самостійного цілепокладання у навчальній діяльності та відповідальності за його результати. Це вимагає від педагогічних працівників пошуку відповідних форм і методів організації навчальної діяльності; готовності до співнотворчості в учнівському колективі; уваги до пізнавальних процесів, умов їх розвитку та стимулювання. У дидактиці вищої школи експериментально підтверджено ефективність застосування кейс-методу при навчанні фахових предметів як такого, що дозволяє формувати здатність студентів до роботи з інформацією.

У методиці навчання математики для майбутніх учителів кейс-метод може слугувати завданням формування фахових компетентностей: здатності до опрацювання інформації, формулювання висновків, проектування планів навчальної роботи з дітьми, планування навчального процесу, врахування індивідуальних особливостей дітей, зв'язку теорії та практики педагогічної діяльності, професійної творчості.

Аналіз актуальних досліджень. Технологія упровадження кейс-методу представлена у роботах Г. Веремейчика, А. Долгорукова, Ю. Сурміна та ін. Аналіз досліджень з проблеми застосування кейс-методу свідчить, що кейс-метод розглядається з декількох позицій: як інтерактивний метод навчання, спрямований на професіоналізацію студентів та їхню активізацію у процесі вирішення професійних завдань; як освітня парадигма творчого мислення, завданнями якої виступає демократизація й модернізація навчального середовища [2]. Окрім власне навчальної функції, кейс-метод дозволяє вирішити ряд психолого-педагогічних завдань вищої школи: створення умов для набуття навичок пошуку рішень; розвиток аналітичних та оціночних якостей, креативного й критичного мислення; набуття навичок аналізу складних проблем та пошуку їх вирішення; формування умінь командної взаємодії та комунікативної компетентності; створення сприятливої

психологічної атмосфери у навчальній групі; формування системи цінностей, професійних позицій, установок, світогляду [3].

Мета статті. Проаналізувати вплив кейс-методу на формування професійних компетентностей майбутніх учителів математики.

Виклад основного матеріалу. Методика застосування кейс-методу ґрунтується на положеннях проблемного навчання, методу проектів, сучасних інформаційно-комунікативних технологіях та передбачає аналіз тим, хто навчається, проблемних ситуацій із практики діяльності, що вимагають пошук і одержання додаткових знань і умінь.

В основі застосування методу лежить кейс як основний навчальний засіб, який являє собою опис проблемної ситуації із практики роботи вчителя математики. Згідно з дослідженням теорії та практики кейс-методу Ю.П. Сурміним [2, с. 52], кейс відображає стійкий стан певного процесу, який заснований на неоднозначній суперечності, що вимагає термінового вирішення.

Вимоги до кейсу, сформульовані Н.А. Осіною [1], були проаналізовані нами з огляду на можливості формування професійної компетентності майбутніх учителів математики (табл. 1).

Таблиця 1.

Вплив кейс-методу на формування професійних компетентностей майбутніх учителів математики

№	Характеристична ознака кейсу	Зв'язок із формуванням професійних компетентностей
1	Проблемність як відсутність однозначного вирішення професійної ситуації	Розвиток критичного й творчого мислення, здатність до встановлення причинно-наслідкових зв'язків
2	Імпліцитність як прихованість, неявність зв'язків між передумовами та наслідками професійної ситуації	Розвиток аналітичних, синтетичних і пізнавальних умінь, формування самостійності
3	Незавершеність як ознака динамічності розвитку професійної ситуації	Проективні уміння, здатність до моделювання педагогічних систем і процесів, розвиток професійної мотивації
4	Надмірність інформації як маскування ключових фактів у великих обсягах другорядних або незначущих фактів	Здатність виокремлювати суттєві умови педагогічної діяльності; аналітичні уміння, розвиток критичного мислення
5	Персоналізація як присутність реалістичних персонажів зі складним суперечливим характером взаємодії	Формування особистого досвіду професійної діяльності, розвиток соціального й емоційного інтелекту, зміна моделей поведінки
6	Нейтральність як відсутність авторського бачення чи	Пізнавальна самостійність, аргументованість викладу власної

	установок і навіювань	думки, об'єктивність
7	Типовість як повторюваність у педагогічній практиці	Формування професійних знань і умінь, розвиток асоціативного мислення, набуття професійного досвіду

Таким чином, застосування кейс-методу у курсі методики навчання математики сприяє формуванню професійно важливих умінь, здатностей і якостей майбутніх учителів математики.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування кейс-методу у методиці навчання математики майбутніх учителів дозволяє забезпечити принципи інтердисциплінарності, проблемності, зв'язку з життям професійного навчання, упровадити в освітній процес особистісно діяльнісний, компетентнісний підходи. Застосування кейсу дозволяє реалізувати в процесі вивчення методики навчання математики такі функції: гносеологічну – оволодіння новими спеціальними та загально-педагогічними знаннями; організаційну – набуття умінь і навичок самоменеджменту та роботи в команді; проектувальну – проектування педагогічних цілей, планів, програм, ресурсів; комунікативну – набуття навичок конструктивної взаємодії з різними суб'єктами навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел і літератури

1. Осіна Н.А. Кейс-метод як спосіб формування життєвих компетентностей учнів // На урок: освітній проект, 2018. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/keys-metod-yak-sposib-formuvannya-zhittevih-kompetentnostey-uchniv-13118.html>
2. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. Сурмина Ю.П. – Киев: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
3. Клуб устойчивого развития: в помощь лидеру / А.А. Величко; под. общ. ред. Г.В. Веремейчик. – Минск : Минсктиппроект, 2006. – 114 с.
4. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения. Режим доступа: <http://www.evolkov.net/case/case.study.html>.
5. Фонарюк О.В. Кейс-метод у курсі методики навчання математики майбутніх учителів / О.В. Фонарюк // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць. Розділ. Вища школа. – Харків, ТОВ «Видавництво НТМТ» – 2018. – №. 5 (91). – с. 172-187. – ISSN: 2077-1827.